

Maribor, Koper, Ljubljana, 24. oktober 2016

USTAVNI KOMISIJI DZ RS
POSLANSKIM SKUPINAM
DRŽAVNEMU SVETU RS

Zadeva: Stališče SOS, ZMOS in ZOS do predloga vpisa pravice do pitne vode v Ustavo RS

Spoštovane, spoštovani,

Skupnost občin Slovenije, Združenje mestnih občin Slovenije in Združenje občin Slovenije smo zasledili, da je Državni zbor 12.10.2016 objavil novi Osnutek predloga ustavnega zakona o dopolnitvi III. poglavja Ustave Republike Slovenije, z obrazložitvijo. K predlogu in variantnemu predlogu želimo podati svoja mnenja in stališča.

K 1. odstavku:

»Vsakdo ima pravico do pitne vode.«

Predlagano dikcijo novega 70.a člena Ustave RS, da ima vsakdo pravico do pitne vode, **razumemo kot pravico do vode v skladu z mednarodnimi standardi, to je, z zagotovitvijo dostopa do pitne vode izven bivališča v primeru oddaljenosti in ne kot obveznost zagotavljanja obvezne gospodarske javne službe oskrbe s pitno vodo oziroma pitne vode iz javnih vodovodov za vse prebivalce.** Vsekakor smo mnenja, da nova ustavna ureditev ne bi smela poseči v možnost samooskrbe ali lastne oskrbe prebivalstva s pitno vodo, v primerih ko priključitev na javni vodovod iz objektivnih razlogov ni mogoča.

K 2. odstavku:

»Naravni vodni viri so naravno javno dobro v upravljanju države.«

Menimo, da dikcija, po kateri bi se zaščitilo zgolj naravne vodne vire in ne tudi grajene (s tem mislimo zbiralnike ipd.), ni ustrezna, upošteva osnovno intenco spremembe ustave, da se zaščiti vodne vire pred privatizacijo in se tako v prvi vrsti zagotovi dovolj pitne vode za prebivalke in prebivalce Republike Slovenije. Zato takšno dikcijo zavračamo.

Varianta: *»Vodni viri so javno dobro v upravljanju države.«*

Upošteva osnovno intenco spremembe ustave, da se zaščiti vodne vire pred privatizacijo in se tako v prvi vrsti zagotovi dovolj pitne vode za prebivalke in prebivalce Republike Slovenije, je ta varianta dikcije sprejemljiva. Dejstvo je, da se že dogajajo izrazite podnebne spremembe in realno je pričakovati, da bomo v prihodnosti morali posegati tudi po alternativnih možnostih za prednostno oskrbo prebivalstva, zato bi bilo nedopustno zaščititi le naravne vodne vire.

K 3. odstavku:

»Naravni vodni viri služijo prednostno in trajnostno oskrbi prebivalstva s pitno vodo in vodo za oskrbo prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev in v tem delu niso tržno blago.«

Varianta: *»Vodni viri služijo prednostno in trajnostno oskrbi prebivalstva s pitno vodo in vodo za oskrbo prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev in v tem delu niso tržno blago.«*

Vpis pravice do pitne vode v Ustavo RS podpiramo, prav tako podpiramo predpostavko, da morajo vodni viri biti prednostno in trajnostno namenjeni oskrbi prebivalstva/gospodinjstev s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev ter živali. Vodni viri ne smejo biti tržno blago. Ker jih upravlja država, ki mora z viri ravnati gospodarno, ima seveda pravico in dolžnost, da tudi z viški količin vode, ki niso namenjeni oskrbi ljudi in živali in jo je možno trajnostno izkoriščati, gospodari, kar pomeni, da lahko podeljuje odplačne koncesije za njeno rabo. Vendar to ne pomeni, da gre za tržno blago.

Opozarjamo, da javna služba oskrbe s pitno vodo že trenutno ne pomeni izključno oskrbo gospodinjstev oziroma prebivalcev, temveč tudi oskrbo živali, oskrbo objektov v delu, kjer se izvajajo državne ali občinske javne službe, oskrbo za pranje ali namakanje javnih površin, oskrbo javnih hidrantnih omrežij za gašenje požarov ipd., česar s predvidenimi spremembami ne bi smeli onemogočiti. Zato menimo, da bi se dikcija morala v skladu z navedenimi pripombami nujno dopolniti.

K 4. odstavku:

»Oskrbo prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev zagotavlja država preko neprofitne javne službe, tako da naravne vodne vire za ta namen izkorišča sama neposredno ali izkoriščanje prenese v neposredno upravljanje samoupravnim lokalnim skupnostim.«

Varianta: *»Oskrbo prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev zagotavlja država preko neprofitne javne službe, tako da vodne vire za ta namen izkorišča sama neposredno ali izkoriščanje prenese v neposredno upravljanje samoupravnim lokalnim skupnostim.«*

Predlagano ureditev v smeri, da oskrbo prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev zagotavlja država preko neprofitne javne službe tako, da (naravne) vodne vire za ta namen izkorišča sama neposredno ali izkoriščanje prenese v neposredno opravljanje samoupravnim lokalnim skupnostim, razumemo kot **prenos sedanje izvorne pristojnosti za urejanje javne službe oskrbe s pitno vodo z občin na državo**, kar posledično lahko pomeni tudi prenos lastništva javnih vodovodov in posledično poddržavljanje občinskih javnih podjetij. Zato **takšni dikciji odločno nasprotujemo!**

Zahtevamo, da zagotavljanje izvajanja javne službe oskrbe s pitno vodo ostane v izvorni pristojnosti samoupravnih lokalnih skupnosti, kar je ustrezna in v evropskem prostoru običajna in razširjena ureditev.

Strinjamo se, da pridobivanje dobička ni in ne sme biti cilj izvajanja storitev javne službe oskrbe s pitno vodo, kot tudi ne drugih obveznih gospodarskih javnih služb varstva okolja, kar pa je ustrezno zagotovljeno že s sedanjo sistemsko ureditvijo.

Iz stališča Državnega zbora RS izhaja tudi smer oblikovanja jasne pravne ureditve na ravni zakonskega urejanja, ki bi, skladno z določbami novega 70.a člena, v prihodnje preprečevala podeljevanje koncesij za oskrbo prebivalstva s pitno vodo in ureditev vprašanja že podeljenih koncesij za oskrbo s pitno vodo na način, ki bo do prehoda na neposredno oskrbo prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev preko neprofitne javne službe skladno s cilji in nameni novega 70.a člena zagotavljal prednostno in trajnostno izkoriščanje naravnih vodnih virov za oskrbo prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev. Hkrati iz stališča izhaja tudi nujnost ureditve vprašanja že podeljenih koncesij za proizvodnjo pijač, in sicer tako, da se tudi v teh primerih v prehodnem obdobju zagotovi prednostno in trajnostno izkoriščanje naravnih vodnih virov za oskrbo prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev.

Prepoved izvajanja gospodarske javne službe oskrbo s pitno vodo v obliki koncesionirane javne službe, bi omejila možnosti občinam, na kakšen način se lahko uredi izvajanje te javne službe. Koncesionirano javno službo namreč lahko izvajajo poleg zasebnih podjetij tudi podjetja, ki so v polni ali delni lasti občin, v določenih primerih pa bi v tej obliki javno službo lahko opravljale tudi krajevne skupnosti in zadruga. Čeprav v tem trenutku takih primerov v praksi ne poznamo, pa bi lahko bila to ustrezna rešitev pri urejanju problematike zasebnih vodovodov. Glede na to, da izvajanje gospodarske javne službe oskrbe s pitno vodo ni namenjeno ustvarjanju dobička in uredba, ki določa metodologijo za oblikovanje cen (U-MEDO) to že ureja na tak način, popolna prepoved izvajanja te javne službe v obliki koncesije ni potrebna in bi lahko prinesla tudi nepredvidene nezaželene učinke. Glede že podeljenih koncesij in morebitnih novih koncesij za druge rabe vode, kot je npr. proizvodnja pijač, je pri njihovem podeljevanju potrebno zagotavljati predvsem, da ni v nobenem trenutku vprašljiva

vzpostavitev prednostne rabe vodnih virov za oskrbo s pitno vodo ali lastno oskrbo s pitno vodo pred vsemi drugimi rabami v primerih, ko bi se to izkazalo za potrebno. V skladu z navedenim menimo, da je potrebno na državnem nivoju vzpostaviti ustrezno evidenco vodnih virov in razpoložljivih količin vode.

S spoštovanjem,

Predsednik SOS
Bojan Kontič, l.r.

Predsednik ZMOS
Bojan Kontič, l.r.

Predsednik ZOS
Robert Smrdelj, l.r.

Poslati:

- Ustavna Komisija DZ RS: boris.vriser@dz-rs.si
- Poslanska skupina SMC: Monika.Mandic@dz-rs.si
- Poslanska skupina SDS: Bozo.Predalic@dz-rs.si
- Poslanska skupina DESUS: ksenija.vencelj@dz-rs.si
- Poslanska skupina SD: miroslav.pretnar@dz-rs.si
- Poslanska skupina ZL: matej.kolenc@dz-rs.si
- Poslanska skupina NSi: terezija.trupi@dz-rs.si
- Poslanska skupina IMNS: petra.jamnik@dz-rs.si
- Poslanska skupina NP: sanja.ajanovic@dz-rs.si
- Nepovezani poslanec NeP-AČ: andrej.cus@dz-rs.si
- Nepovezani poslanec ZL NeP: zvonko.lah@dz-rs.si
- Državni svet: gp@ds-rs.si